

MINISTERSTWO
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I TECHNOLOGII

Fundacja rodzinna Zielona Księga

Warszawa, wrzesień 2019 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie do problemu sukcesji
2. Czym jest fundacja rodzinna
3. Wybrane modele zagranicznych fundacji rodzinnych
4. Obowiązujące krajowe rozwiązania prawne dotyczące sukcesji
5. Polski model fundacji rodzinnej – zagadnienia
 - 5.1. Umieszczenie w systemie prawa
 - 5.2. Osobowość prawna i zakres działalności
 - 5.3. Utworzenie fundacji rodzinnej
 - 5.4. Dokumenty fundacji rodzinnej
 - 5.5. Wpis do rejestru
 - 5.6. Majątek fundacji rodzinnej
 - 5.7. Organy fundacji rodzinnej
 - 5.8. Beneficjenci
 - 5.9. Zakończenie działalności fundacji rodzinnej
 - 5.10. Podatki
6. Pytania do konsultacji

Szanowni Państwo,

blisko 830 tys. polskich przedsiębiorstw to firmy rodzinne. Stanowią one serce naszej gospodarki. W dobie postępującej globalizacji cenimy przedsiębiorstwa rodzinne za długi horyzont prowadzenia działalności, silny związek z lokalną społecznością i lojalność wobec pracowników i kontrahentów.

Dzisiaj wielu pionierów polskiej przedsiębiorczości mierzy się z wyzwaniem, jakim jest zmiana pokoleniowa. Właśnie dlatego ułatwianie sukcesji w polskich firmach jest jednym z ważnych zadań mojego ministerstwa. We współpracy z środowiskiem firm rodzinnych udało nam się przygotować ustawę o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, a także korzystne dla polskich firm przepisy zawarte w Pakiecie MŚP i Pakiecie Przyjazne Prawo.

Nasze dotychczasowe prace skupiały się głównie na potrzebach małych i średnich przedsiębiorców. Ale wsłuchujemy się również w głos

większego biznesu. Widzimy potrzebę poszukiwania rozwiązań, które zwiększą szansę na rozwój przedsiębiorstw, które są perłami polskiej gospodarki.

W związku z praktycznymi problemami związanymi z sukcesją do MPiT płynęły postulaty wprowadzenia fundacji rodzinnej. Dziś prezentujemy Państwu Zieloną księgę poświęconą zagadnieniu fundacji rodzinnej. Chcemy w ten sposób rozpocząć dyskusję na temat instytucji prawnych, które będą wspierać wielopokoleniową sukcesję i równocześnie pozwolą zachować wartości kluczowe dla rodziny, sprzyjać akumulacji kapitału i zapewniać środki na pokrycie bieżących potrzeb członków rodziny. W Zielonej księdze przedstawiamy wybrane regulacje obowiązujące w innych państwach. Poddajemy także pod dyskusję przykładowe rozwiązania, które mogłyby być wprowadzone do naszego systemu prawa. Liczymy na Państwa głos i uwagi. Opinie przedsiębiorców i ekspertów są dla nas nieocenionym źródłem informacji, a także wytyczną w pracach legislacyjnych.

Zapraszam do wspólnej pracy nad przygotowaniem najlepszych rozwiązań dla polskich przedsiębiorców i ich rodzin.

Jadwiga Emilewicz

Minister Przedsiębiorczości i Technologii

1. Wprowadzenie do problemu sukcesji

Trudności w przeprowadzeniu udanej sukcesji nie są problemem jedynie polskich firm. W praktyce drugie pokolenie przejmuje jedynie co trzecią firmę rodzinną, a niewielki procent z tych firm przekazuje się trzeciemu pokoleniu. Obrazuje to przysłowie: „Ojciec buduje, syn utrzymuje, wnuczek rujnuje” (ang. „There’s no but three generations between a clog and clog”).

Firmy rodzinne generują łącznie przychód w wysokości 322 mld zł w skali roku, a więc mają wkład w budowę PKB na poziomie ok. 18%¹. W przeciągu najbliższych 5 lat sukcesję planuje aż ok. 57% firm rodzinnych. Jednak zaledwie 8,1% następców przedsiębiorców deklaruje chęć poprowadzenia w przyszłości firmy rodziców².

Tymczasem, aby przeprowadzić skutecznie proces sukcesji, przedsiębiorcy muszą posiadać następców, którzy będą w stanie dalej poprowadzić biznes, lub co najmniej sprawować w nim funkcje właścicielskie, powierzając zarządzanie profesjonalnemu zarządowi. Nie zawsze ten warunek jest możliwy do spełnienia,

gdy następcami są spadkobiercy. Niestety genu przedsiębiorczości nie dziedziczy się.

Z drugiej strony, trudności w zaplanowaniu sukcesji często wynikają także z liczebności potencjalnych następców prawnych. W rodzinach wielodzietnych najczęściej dochodzi do podziału następców na tych, którzy przejmą biznes i tych, którzy dostaną „rekompensatę” np. w postaci nieruchomości czy środków pieniężnych. Problemem może być także sprawna komunikacja i mechanizm podejmowania decyzji w rodzinie³.

W przypadku braku sukcesora albo braku porozumienia pomiędzy członkami rodziny, właściciele przedsiębiorstw często decydują się na sprzedaż firmy. Prowadzi to do utraty rodzinnego charakteru firmy. Widoczny jest coraz wyraźniej trend wykupywania

¹ Wynik badania Instytutu Biznesu Rodzinnego w ramach projektu Statystyka firm rodzinnych. http://www.ibrpolska.pl/raporty/statystyka_firm_rodzinnych/ (dostęp z dnia 28 sierpnia 2019 r.)

² Wynik badania Instytutu Biznesu Rodzinnego w 2017. Rok wcześniej wskaźnik ten wyniósł 6,3%. <http://www.ibrpolska.pl/aktualnosci/przyszlosc-firm-rodzinnych-sukcesorzy-przed-trudna-decyzja-o-przejeciu-firmy-rodzicow/> (dostęp z dnia 28 sierpnia 2019 r.)

³ <https://www.pwc.pl/pl/pdf/10-mechanizmow-ladu-rodzinnego.pdf> (dostęp z dnia 28 sierpnia 2019 r.)

przedsiębiorstw przez obcokrajowców, zainteresowanych nie tylko przejęciem firmy posiadającej ugruntowaną strukturę organizacyjną, ale – co ważniejsze – renomę na rynku. Podobne transakcje zaczynają pojawiać się także u nas. Na przykład w Niemczech funkcjonuje tzw. giełda firm dla właścicieli przedsiębiorstw, którzy chcą przekazać swój biznes i poszukują następców, oraz zainteresowanych nabyciem przedsiębiorstwa⁴.

Udaną sukcesję w obrębie rodziny ułatwiają odpowiednie instrumenty prawne. Chodzi o to, aby przepisy – poprzez dopuszczenie odpowiednich struktur organizacyjnych – umożliwiły pogodzenie interesów sfery biznesowych i sfery rodzinnej na podstawie reguł obowiązujących w firmie i w rodzinie.

Obecnie polscy przedsiębiorcy i ich rodziny wykorzystują najczęściej różnego rodzaju rozwiązania holdingowe, fundusze inwestycyjne zamknięte, a czasem także zakładają za granicą fundacje rodzinne (ang. private foundation).

Zakładanie przez polskich przedsiębiorców fundacji rodzinnych za granicą można nazwać „emigracją polskiego kapitału”, która – jak się wydaje – nie powinna być obojętna polskiemu prawodawcy. Polskie państwo powinno wspierać budowę rodzimego kapitału.

2. Opis problemu

Zagraniczne fundacje rodzinne realizują cele określone przez jej założyciela (fundatora) w oparciu o posiadany majątek, który można odpowiednio zabezpieczyć przed jego utratą. Fundatorzy mają dużą swobodę w określeniu zarówno zasad zarządzania fundacją, jej funkcjonowania, jak i celu, dla którego zostaje ona powołana. Fundacje rodzinne uważa się za podmioty pełniące niejako rolę „opiekuna rodziny”. Najczęściej jednym z ich najważniejszych zadań jest zapewnienie nieprzerwanego działania firmy. Dlatego też fundacje rodzinne są popularnym narzędziem sukcesji firmy rodzinnej⁵.

W praktyce decyzja o założeniu fundacji rodzinnej jest najczęściej motywowana chęcią uniknięcia rozdrobnienia majątku zgromadzonego w rodzinie oraz ochrony inwestycji. Chodzi także o zapewnienie zarządzania majątkiem przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach i umiejętnościach, jak również zabezpieczenia interesów finansowych bliskich. Fundatorzy podkreślają,

że ważne dla nich jest również pielęgnowanie wartości rodzinnych i krzewienie ich wśród kolejnych pokoleń. Fundacje rodzinne ułatwiają ponadto planowanie spadkobrania.

Oczywiście nie istnieje jeden uniwersalny model fundacji rodzinnej. Nieco bardziej szczegółowe omówienie rozwiązań przyjętych w wybranych państwach europejskich znajduje się poniżej. Niemniej, mimo różnic w zakresie reguł ich funkcjonowania w poszczególnych krajach, można wymienić kilka wspólnych cech charakterystycznych.

Fundacje rodzinne są podmiotami z reguły posiadającymi osobowość prawną. Mogą być tworzone przez fundatora albo za jego życia, na podstawie aktu fundacyjnego, albo też po jego śmierci (łac. *mortis causa*), na podstawie testamentu.

Fundator tworząc fundację rodzinną wyposaża ją w określony majątek. Majątek fundacji rodzinnej stanowi jej odrębną własność.

Może ona przykładowo posiadać nieruchomości i ruchomości, środki pieniężne, udziały i akcje spółek.

Zawsze konieczne jest określenie przez fundatora celu działania fundacji rodzinnej i jej beneficjentów. Wybór celu może być niemal dowolny, nie muszą to być cele publiczne czy charytatywne. Granicą jest jedynie zgodność celu z prawem powszechnym. Można określać także więcej niż jeden cel działania fundacji.

Z reguły więc, określając beneficjentów fundacji rodzinnej, fundator ma daleko idącą swobodę w kształtowaniu kręgu beneficjentów, a także przypadających im udziałów w zysku fundacji rodzinnej. Najczęściej fundatora nie wiążą reguły prawa spadkowego, które byłyby zastosowane, gdyby doszło do dziedziczenia. Beneficjentem fundacji rodzinnej mogą być osoby z rodziny fundatora, sam fundator lub osoby z nim niespokrewnione. Beneficjentami mogą być także instytucje, takie jak muzea, szpitale itp.

Fundator ustala także szczegółowe zasady zarządzania i nadzoru nad fundacją rodzinną. Ustanawia statut i inne dokumenty dla fundacji rodzinnej. Może kierować do zarządzających fundacją rodzinną listy intencyjne.

Typowym, choć nieobligatoryjnym, organem nadzoru jest tzw. protektor. W praktyce bardzo często jest to zaufany prawnik fundatora (ang. *family lawyer*) lub kancelaria prawna, która specjalizuje się w doradztwie sukcesyjnym.

3. Wybrane modele zagranicznych fundacji rodzinnych

Fundacje rodzinne, określane także mianem fundacji prywatnych, są znane w systemie *common law* oraz prawodawstwie kontynentalnym. Korzenie fundacji rodzinnych sięgają do początków instytucji anglosaskiego funduszu powierniczego (ang. *trust*). Pewne idee bliskie dzisiejszej fundacji rodzinnej można odnaleźć także w prawie rzymskim⁶.

Zasadniczo fundusz może być celowy (ang. *purpose trust*) lub intencjonalny (ang. *resulting trust*). Ustanawia się go, w drodze czynności prawnej, na rzecz określonej osoby lub osób (beneficjentów). W klasycznym truście powierzający (ang. *settlor*) przekazuje określone aktywa powiernikowi (ang. *trustee*), który staje się z formalnego punktu widzenia właścicielem tych aktywów (ang. *legal owner*). Powiernik działa we własnym imieniu, ale na rzecz powierzającego, który pozostaje właścicielem tych aktywów majątkowych (ang. *equitable owner*). Powiernik działa więc na podstawie instrukcji powierzającego. Podobne idee

urzeczywistnia fundacja rodzinna, choć przy pomocy nieco innych środków (dostosowanych do tradycji prawnych Europy kontynentalnej).

Kraje europejskie, w których można utworzyć fundację rodzinną, to w szczególności: Austria, Belgia, Holandia, Lichtenstein, Malta, Monako, Niemcy, Szwajcaria i Szwecja.

Austria

Fundacja rodzinna w Austrii (aus. *Privatstiftung*) posiada osobowość prawną i musi posiadać siedzibę na terytorium Austrii. Fundacja wyposażona w majątek i organy, działa jedynie w celu osiągnięcia celów statutowych.

Przepisy prawa nie wprowadzają ograniczeń dotyczących celów działania fundacji, mogą to być więc cele prywatne fundatora i jego rodziny, jak i cele *pro publico bono*.

Minimalny kapitał założycielski fundacji rodzinnej wynosi 70 000 euro.

Fundator ma szerokie uprawnienia co do kształtowania ustroju fundacji na etapie jej powołania w akcie założycielskim i ustanowieniu jej statutu.

Fundacją rodzinną zarządzana rada, składająca się z co najmniej trzech członków.

Beneficjent albo jego małżonek, a także krewni w linii prostej oraz krewni w linii bocznej, oraz osoby prawne, nie mogą być członkami rady. Jest to wyraz tzw. „zasady niekompatybilności”, której celem jest zabezpieczenie rady przed wpływami beneficjentów na podejmowanie decyzji. Członkiem rady może być natomiast fundator.

Po śmierci fundatora, rada może zmienić, za zgodą sądu, statut fundacji. Zmiany muszą jednakże być uzasadnione zmianami okoliczności (np. sytuacją gospodarczą) oraz służyć zachowaniu podstawowego celu działania fundacji rodzinnej.

W fundacji może działać rada nadzorcza (rada protektorów), jako fakultatywny organ kontroli i nadzoru. Stoi on na straży przestrzegania przez radę fundacji statutu oraz innych regulacji

wewnętrznych. Rada protektorów, podobnie jak rada fundacji, powinna liczyć co najmniej trzech członków.

Obligatoryjnie w fundacji należy powołać audytora, który bada sprawozdania finansowe fundacji. Uprawnienie do powołania audytora posiada rada protektorów, w przypadku jego braku, sąd rejestrowy.

Fundacja rodzinna nie może prowadzić działalności gospodarczej.

Na płaszczyźnie prawa podatkowego fundacja jest traktowana jak spółka prawa austriackiego i obowiązuje ją 25% stawka podatku dochodowego od osób prawnych. W niektórych przypadkach stawka podatku może zostać obniżona do 12,5% np. przy dochodzie z lokat bankowych w Austrii lub za granicą, dochodzie z dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez podmioty krajowe oraz dochodach osiągniętych za pośrednictwem funduszy inwestycyjnych.

Wniesienie aktywów do fundacji jest opodatkowane stawką 5%, a w przypadku nieruchomości – 8,5%, tzw. podatku od aktywów (ang. *entry tax*). Dywidendy wypłacane między austriackimi osobami prawnymi są zwolnione z opodatkowania, niezależnie od wielkości udziału i okresu jego posiadania.

Wpłaty na rzecz beneficjentów fundacji podlegają opodatkowaniu według stawki 27,5%. Jednakże w przypadku wypłaty dywidendy lub odsetek beneficjentowi regulacje można uwzględnić zapłacony 25% podatek o osób prawnych oraz pomniejszy podatek o wcześniej zapłacony.

Holandia

W Holandii fundacja rodzinna (hol. *Stichting*) także jest osobą prawną. Fundację rodzinną tworzy się na podstawie statutu, który musi być sporządzony w formie aktu notarialnego.

Fundacja rodzinna jest wpisywana do rejestru handlowego.

Wyłącznym celem działania fundacji rodzinnej nie może być wypłata środków beneficjentom, chyba że jedynym celem działania fundacji rodzinnej jest działalność charytatywna, a wypłaty stanowią realizację tego celu.

Organem prowadzącym bieżące sprawy fundacji jest rada dyrektorów. Rada dyrektorów składa się co najmniej jednego członka. Członkami rady dyrektorów mogą być osoby fizyczne i osoby prawne.

W fundacji może działać także rada nadzorcza lub rodzinna rada nadzorcza jako organ nadzoru. Nie jest dopuszczalne łączenie funkcji członka organu nadzorczego z funkcją członka w radzie dyrektorów.

Fundacja rodzinna może prowadzić działalność gospodarczą. Decyzję w tym zakresie podejmuje fundator.

Jeżeli fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej nie ma obowiązku zapłaty podatku dochodowego.

W przypadku, gdy fundacja prowadzi działalność gospodarczą, podlega opodatkowaniu według stawek:

- 20% od zysków nieprzekraczających 200 000 euro,
- 25% od zysków przekraczających 200 000 euro.

Wniesienie aktywów do fundacji nie podlega opodatkowaniu.

Co do zasady wypłata dywidendy do fundacji podlega opodatkowaniu 15% podatkiem u źródła. Wpłaty pieniężne oraz świadczenia rzeczowe na rzecz beneficjentów nie są natomiast opodatkowane.

Liechtenstein

Fundacja rodzinna mająca siedzibę w Liechtensteinie (niem. *Familienstiftung*) posiada osobowość prawną.

Fundacja rodzinna może działać w dowolnym celu określonym przez fundatora. Zmiana celu fundacji jest dozwolona jedynie wtedy, gdy zmiana ta spowodowana jest niemożnością spełnienia pierwotnego celu fundacji, a nowy cel będzie jak najbliższy woli fundatora.

Minimalny kapitał założycielski wynosi 30 000 euro.

Bieżące sprawy fundacji rodzinnej prowadzi radca fundacji, będąca odpowiednikiem zarządu w spółkach. Reguły powołania, odwołania, kadencyjności oraz uprawnień członków rady fundacji są określone w dokumencie ustanawiającym fundację albo w innych dokumentach wewnętrznych (np. regulaminach).

W skład rady fundacji wchodzi co najmniej dwóch członków. Członkami rady fundacji mogą być osoby fizyczne i osoby prawne. Co najmniej jeden członek rady fundacji musi posiadać obywatelstwo oraz rezydencję jednego z krajów członkowskich EOG, a także posiadać uprawnienia licencjonowanego dostawcy usług powierniczych w Liechtensteinie.

Jako organ kontroli można powołać protektora albo radę protektorów. Funkcje te mogą pełnić zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Do podstawowych uprawnień organu kontroli należy sprawowanie kontroli i nadzoru nad przestrzeganiem statutu oraz regulacji wewnętrznych przez radę fundacji, a także prawo wyboru audytora.

Nie można łączyć funkcji w radzie fundacji z funkcją protektora lub członka rady protektorów.

W fundacji można powołać także audytora, który sprawuje kontrolę nad finansami fundacji, w tym bada sprawozdania finansowe.

Na potrzeby rozliczeń podatkowych, fundacja rodzinna jest uznawana za spółkę prawa Liechtensteinu i jest opodatkowana podatkiem dochodowym od osób prawnych, którego stawka wynosi 12,5%. Opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych podlegają przy tym wyłącznie fundacje, które prowadzą faktyczną działalność operacyjną.

Pozostałe fundacje rodzinne płacą jedynie roczną daninę w stałej wysokości. Fundacja rodzinna nie podlega podatkowi od zysków kapitałowych, podatku od darowizn ani podatku od spadków.

Wniesienie aktywów do fundacji, wypłata dywidend przez spółkę w Liechtensteinie do fundacji oraz wypłaty pieniężne i świadczenia rzeczowe na rzecz beneficjentów nie są opodatkowane.

Malta

Fundacja rodzinna na Malcie powstaje z chwilą wpisu do rejestru osób prawnych (ang. *private foundation*). Jej siedziba musi znajdować się na terytorium Malty. Statut fundacji rodzinnej wymaga zachowania formy aktu notarialnego.

Organem zarządzającym fundacją jest rada administracyjna. Rada administracyjna składa się z co najmniej trzech członków, jeśli są to osoby fizyczne, albo jednego członka, jeśli jest nim osoba prawna. Wtedy jednak ta osoba prawna musi posiadać trzech członków w swoim organie zarządzającym.

Pierwsza rada administracyjna powoływana jest na etapie ustanowienia fundacji, a zasady jej powoływania i odwoływania muszą zostać określone w treści statutu.

Organ nadzoru jakim może być rada nadzorcza, protektor albo rada protektorów jest fakultatywny. Do podstawowych uprawnień organu nadzoru należy prawo kontroli czynności

podejmowanych przez radę administracyjną, a także powoływanie oraz odwoływanie członków rady administracyjnej. Ponadto, organ nadzoru może posiadać uprawnienie do zatwierdzenia wybranych czynności podejmowanych przez radę administratorów, o ile statut tak stanowi.

Fundacja rodzinna nie może prowadzić działalności gospodarczej.

Fundacja rodzinna na potrzeby podatkowe jest traktowana jak spółka prawa maltańskiego. Przychody fundacji podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych, którego stawka wynosi 35%. Niemniej, tak jak inne spółki prawa maltańskiego, fundacja może korzystać z wielu zwolnień podatkowych. Fundacja uprawniona jest również do stosowania maltańskiego systemu zwrotu podatku.

Wniesienie aktywów do fundacji nie podlega opodatkowaniu. Z kolei dywidendy wypłacane przez spółkę maltańską do fundacji co do zasady podlegają opodatkowaniu 15% podatkiem u źródła. Wypłaty pieniężne oraz świadczenia rzeczowe na rzecz beneficjentów nie są opodatkowane.

Niemcy

Niemiecka fundacja rodzinna (niem. *Familienstiftung*) posiada zdolność prawną i podlega rejestracji.

Fundacja działa, aby realizować cele danej rodziny określone przez fundatora.

Fundacja rodzinna przekazuje rodzinie osiągnięte dochody z inwestycji, jakie przynoszą aktywa stanowiące własność fundacji. Majątek fundacji musi być na tyle znaczny, aby zapewnić cel fundacji przez długi czas.

Organem reprezentującym fundację rodzinną jest rada fundacyjna.

W fundacji rodzinnej działa także rada doradcza (nazywana czasem radą powierniczą).

Niemiecka fundacja rodzinna nie posiada przywilejów podatkowych. Darowizna dokonana przez fundację rodzinną na rzecz beneficjentów w zależności od stopnia pokrewieństwa z fundatorem podlega opodatkowaniu na zasadach ogólnych. W dużej mierze traktuje się więc beneficjentów jak osoby trzecie, obowiązane do zapłaty podatku według najwyższej stawki podatkowej.

Szwajcaria

Szwajcarska fundacja rodzinna (niem. *Familienstiftung*) uważana jest za podmiot gwarantujący, w dużym stopniu, prywatność fundatorowi oraz beneficjentom fundacji.

Fundacja rodzinna nie podlega rejestracji w szwajcarskim rejestrze handlowym.

Fundator ani beneficjenci nie muszą posiadać obywatelstwa szwajcarskiego. Fundatorem może być osoba fizyczna albo osoba prawna.

Majątek fundacji może być przeznaczany jedynie na cel wskazany przez fundatora, którym jest zwykle przyniesienie korzyści konkretnej rodzinie w postaci sfinansowania edukacji czy pomocy w przypadku problemów ze zdrowiem. Majątek fundacji rodzinnej nie może być przeznaczany na bieżące potrzeby członków rodziny fundatora.

Majątek fundacji rodzinnej nie musi znajdować się na terytorium Szwajcarii.

Minimalny kapitał założycielski dla fundacji rodzinnej wynosi 50 000 CHF.

Strukturę i zasady działania fundacji rodzinnej określa się w dokumencie nazywanym kartą fundacji.

Organem zarządzającym fundacją rodziną może być rada fundacji albo zarząd.

Fundacja rodzinna jest opodatkowana preferencyjną stawką podatku dochodowego, która wynosi 4%. Wyплаты na rzecz beneficjentów nie są opodatkowane.

Szwecja

Szwedzkie fundacje rodzinne (szw. *Stiftelse*) powstają na podstawie listu donacyjnego fundatora. Listem donacyjnym wnosi się składniki majątkowe do majątku fundacji. Fundacja rodzinna podlega rejestracji. Fundację rodzinną można także powołać w testamencie.

Cel działania fundacji rodzinnej może być określony dowolnie. Musi on jednak zostać skonkretyzowany w dokumencie założycielskim.

Fundacja rodzinna musi posiadać zarząd (jedno albo wieloosobowy). Zarządzanie fundacją rodzinną można powierzyć także osobie trzeciej, np. bankowi, gminie lub uniwersytetowi, który pełni rolę powiernika.

Działalność fundacji rodzinnej podlega kontroli dokonywanej przez audytora.

Szwedzką specyfiką jest to, że fundacja rodzinna może być także powołania przez pracodawcę i organizację związkową w ramach zbiorowego układu pracy. W takim przypadku majątek fundacji stanowią wpłaty dokonane przez pracodawcę i okresowe wpłaty dokonywane przez członków organizacji związkowej. Podstawowym celem takiej fundacji jest z reguły zabezpieczenie świadczeń socjalnych lub emerytalnych dla pracowników.

Co do zasady fundacja rodzinna podlega takim samym zasadom opodatkowania jak szwedzka spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Fundacje, które działają na rzecz zabezpieczenia emerytalnego są częściowo zwolnione z podatku dochodowego.

4. Obowiązujące krajowe rozwiązania prawne dotyczące sukcesji

W aktualnym stanie prawnym następcy firm rodzinnych mają już wprawdzie pewne możliwości przekazania swojego biznesu. Mogą przy tym korzystać z rozwiązań znanych Kodeksowi cywilnemu i Kodeksowi spółek handlowych. Jak się jednak wydaje trudno jest, odwołując się do obowiązujących obecnie krajowych rozwiązań prawnych, osiągnąć rezultat porównywalny z tym, jaki daje powołanie fundacji rodzinnej.

Obecnie często właściciele firm decydują się darować albo przekazać w spadku swoje przedsiębiorstwo wybranej osobie albo osobom. Zapewnia to jednak sukcesję tylko w drugim pokoleniu. Nie ma to natomiast wpływu na dalszą przyszłość przedsiębiorstwa i zgromadzonego dzięki niemu majątkowi.

Podobnie jest przy sprzedaży, przy czym nie jest powszechną praktyką sprzedaż przedsiębiorstwa w kręgu rodziny. Sprzedaż przedsiębiorstwa nabywcy spoza rodziny, co prawda zapewnia środki pieniężne na jakiś czas, ale za cenę utraty rodzinnego charakteru przedsiębiorstwa.

W przypadku udziałów w spółkach osobowych dochodzi jeszcze jeden istotny aspekt ograniczeń w swobodzie dysponowania udziałem w spółce. Zmiana wspólnika jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy umowa spółki to przewiduje i wspólnicy wyrażą zgodę na nowego wspólnika. Sukcesję mogą więc zablokować inni wspólnicy.

W przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wspólnicy mogą umówić się, że wstąpienie do spółki spadkobiercy zmarłego wspólnika jest ograniczone albo wyłączone (art. 183 § 1 Kodeksu spółek handlowych). Dodatkowo można ograniczyć albo wyłączyć możliwość podziału udziałów między spadkobiercami (art. 183 § 2 Kodeksu spółek handlowych). Obostrzeń podobnych jak w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością nie ma w spółkach akcyjnych.

Niekiedy, dla zapewnienia sukcesji wykorzystuje się rozwiązania holdingowe. Budowa złożonych struktur i sieci powiązań

wymaga jednak znacznych kosztów ich utrzymania. Co więcej, nie gwarantuje to zachowania rodzinnego charakteru prowadzonego przedsiębiorstwa.

Za rozwiązanie wspierające sukcesję uważa się także fundusze inwestycyjne zamknięte. Prowadzą one działalność z wyłączeniem inwestorów – uczestników funduszu. Nie jest to jednak rozwiązanie zapewniające niezmienność grona uczestników w funduszu. Uczestnicy mogą się wycofać z inwestycji w dowolnie wybranym przez siebie czasie. Fundusz inwestycyjny zamknięty nie chroni więc „rodzinnego” pierwiastka, tak istotnego dla wielu firm prowadzonych wspólnie przez i dla osób najbliższych.

Dla przedsiębiorstw o dużej skali działalności i mających perspektywy rozwoju otwarta jest ścieżka giełdowa. Pozwala ona na stopniową zmianę struktury właścicielskiej, w kierunku większego udziału inwestorów pasywnych – zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych, takich jak np. fundusze inwestycyjne. Pomimo niewątpliwych zalet nie jest to jednak scenariusz pozwalający na szybkie rozwiązanie problemu sukcesji, lecz raczej pewien długoterminowy proces rozwoju firmy.

Już pobieżna analiza powyższych rozwiązań wiedzie do następującego wniosku. Polskie prawo przede wszystkim

koncentruje się na ochronie jednostkowych interesów spadkobierców (prawo spadkowe, prawo rodzinne) lub wspólników spółek (prawo spółek handlowych). Brakuje zaś rozwiązań, które sprzyjałyby budowaniu wspólnych instrumentów dla całej rodziny w kontekście korzyści jakie wynikają z przedsięwzięć gospodarczych. Brak interdyscyplinarnego podejścia i dostrzeżenia szerszego aspektu rodzinnej przedsiębiorczości stanowi przeszkodę do planowania sukcesji, która mogłaby sięgać kilku a może i kilkunastu pokoleń.

Na zakończenie, kilka uwag o polskim prawie o fundacjach⁷. Fundacje są osobami prawnymi. Dysponują majątkiem jaki posiadają, realizując cel określony przez jej fundatora. Fundacje mogą być tworzone jedynie w celu społecznym lub gospodarczo użytecznym, tj. celu publicznym. Nie można zatem założyć fundacji, które działałyby w celu prywatnym np. na rzecz danej rodziny. W trakcie działania fundacji oraz w przypadku jej likwidacji, jej majątek przeznaczony jest na cele wskazane w statucie. Nie jest zatem możliwy zwrot majątku rodzinie fundatora.

5. Polski model fundacji rodzinnej – zagadnienia

5.1. Umiejscowienie w systemie prawa

Pierwsze zagadnienie, które wymaga rozstrzygnięcia, w wypadku gdyby ustawodawca podjął decyzję o wprowadzeniu do polskiego prawa instytucji fundacji rodzinnej, to kwestia jego umiejscowienia w systemie prawa.

Z jednej strony można sobie wyobrazić dodanie nowych przepisów do już obowiązującej ustawy o fundacjach. Takie podejście podkreślałoby elementy wspólne pomiędzy fundacjami, a fundacjami rodzinnymi. Z drugiej strony możliwe jest też przyjęcie, że nowa instytucja domaga się nowego, odrębnego aktu prawnego. Ta opcja ma taką zaletę, że akt ten – odrębna ustawa – mógłby mieć charakter znacznie bardziej kompleksowy, aniżeli ustawa o fundacjach (która liczy jedynie 21 artykułów i siłą rzeczy ma charakter zrębowy). To z kolei wyraźnie odróżniałoby „zwykłe” fundacje od fundacji rodzinnych.

W debacie publicznej pojawiły się też głosy, że regulacje dotyczące fundacji rodzinnych powinny znaleźć się w Kodeksie spółek handlowych. Zamysłem takiego rozwiązania miałyby być to, aby reguły odpowiedzialności członków organów fundacji prywatnej były takie same jak reguły odnoszące się do członków organów spółek prawa handlowego.

5.2. Osobowość prawna i zakres działalności

Polska fundacja rodzinna, wzorem innych rozwiązań znanych w Europie, byłaby osobą prawną. Jej siedziba musiałaby znajdować się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Celem działalności fundacji rodzinnej mogłoby być zarządzanie majątkiem i jego ochrona, zgodnie z wolą określoną przez fundatora w statucie, w tym zapewnienie środków dla grupy

wskazanych przez fundatora beneficjentów (przykładowo na pokrywanie kosztów utrzymania lub kształcenia beneficjentów). Umożliwiłoby to przeprowadzenie procesu sukcesyjnego bez konieczności wprowadzania zmian w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa lub grupy kapitałowej. Jednocześnie pozwoliłoby to na realizację wizji nestora oraz ukształtowanie obowiązków i uprawnień członków rodziny zgodnie z ich życiowymi planami. Można też zadać pytanie czy katalog celów dopuszczalnych dla fundacji rodzinnych powinien mieć charakter prawem określony, czy też być otwarty na dowolny (byle tylko zgodny z prawem).

Fundacja rodzinna mogłaby być tworzona na czas określony albo na czas nieokreślony. Decyzja w tym zakresie mogłaby pozostawać w gestii fundatora i jego planów sukcesyjnych.

W tym miejscu trzeba postawić pytanie o to czy fundacja rodzinna powinna mieć możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Większość prawodawstw tego nie przewiduje, ale zakaz prowadzenia działalności gospodarczej przez fundacje rodzinne Europy nie jest powszechny (nie obowiązuje np. w Holandii). Warto przy tym jednak pamiętać, że immanentną cechą prowadzenia działalności gospodarczej jest ryzyko gospodarcze.

5.3. Utworzenie fundacji rodzinnej

Dla utworzenia fundacji rodzinnej konieczne byłoby sporządzenie przez notariusza aktu założycielskiego albo testamentu, obejmującego oświadczenie o utworzeniu fundacji rodzinnej. W przypadku, gdy fundacja rodzinna byłaby tworzona na podstawie testamentu, fundator określałby w nim członków rady rodzinnej. Wymóg zachowania formy aktu notarialnego pozwoliłby na zapewnienie bezpieczeństwa obrotu, w szczególności, że skutki powołania fundacji rodzinnej mogą istotnie wpływać na uprawnienia spadkobierców po zmarłym fundatorze.

Podstawową kwestią jest kto mógłby być uprawniony do założenia fundacji rodzinnej. Kierując się celem jaki ma realizować fundacja rodzinna można przyjąć, że fundatorem mogłaby być jedynie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Jednocześnie wydaje się, że nie ma przeszkód, aby kilka osób mogło wspólnie utworzyć fundację rodzinną. Oczywiście z tym zastrzeżeniem, że – z uwagi na obowiązujące zasady sporządzania testamentów – fundacja rodzinna tworzona w testamencie mogłaby mieć tylko jednego fundatora.

5.4. Dokumenty fundacji rodzinnej

Szczegółowe informacje o fundacji rodzinnej i jej organizacji powinny znaleźć się w dokumentach fundacji rodzinnej.

Zasadą powinna być, jak się wydaje, możliwość swobodnego ustalenia reguł dotyczących funkcjonowania fundacji rodzinnej.

Na wzór rozwiązań przyjętych dla innych fundacji, podstawowym dokumentem fundacji byłby statut, ustalany przez fundatora i sporządzany w formie aktu notarialnego. Statut określałby zasadnicze sprawy związane z fundacją rodzinną, takie jak jej nazwę, siedzibę, cel, czas trwania (jeżeli jest oznaczony), wysokość funduszu założycielskiego, majątek fundacji rodzinnej w chwili jej ustanowienia, zasady powoływania, odwoływania, ustalania okresu kadencji oraz uprawnienia i obowiązki członków organów, a także zasady reprezentacji fundacji rodzinnej.

Statut mógłby też określać inne kwestie, jak choćby beneficjentów fundacji rodzinnej, zasady zmiany statutu przez fundatora, a po jego śmierci, przez jej organy, a także wskazanie kierunku oraz wytycznych inwestowania majątku fundacji rodzinnej.

Do rozważenia pozostaje czy niektóre kwestie, np. określenie beneficjentów i ich uprawnień, mogłyby być regulowane

w odrębnym od statutu dokumencie. Dokument taki nie byłby publicznie dostępny. Przykładem tego rodzaju dokumentu w niektórych krajach jest regulamin.

Oceny wymaga także zagadnienie możliwości wprowadzania zmian w dokumentach fundacji rodzinnej. Z jednej strony brak możliwości zmiany dokumentów zapewniałaby trwałość i niezmienność zasad obowiązujących w fundacji rodzinnej. Z drugiej jednak strony, przynajmniej ograniczona możliwość zmiany dokumentów pozwalałaby dostosować działania fundacji rodzinnej do bieżącej sytuacji gospodarczej i uzasadnionych potrzeb beneficjentów.

5.5. Wpis do rejestru

Fundacja rodzinna mogłaby być wpisywana do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, fundacji rodzinnych oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego i z chwilą wpisu uzyskiwałaby osobowość prawną. To typowe rozwiązanie dla polskich podmiotów i znane także większości innych porządków prawnych. W tym celu konieczne byłyby zmiany w systemie Krajowego Rejestru Sądowego.

Zgłoszenia o utworzeniu fundacji rodzinnej do sądu rejestrowego właściwego ze względu na siedzibę fundacji rodzinnej w celu jej wpisania do rejestru dokonywałby fundator, gdy fundacja powstałaby na podstawie aktu założycielskiego. W przypadku natomiast utworzenia fundacji rodzinnej w testamencie, zgłoszenia fundacji rodzinnej do rejestru dokonywałaby rada fundacji rodzinnej, w składzie wskazanym w testamencie.

5.6. Majątek fundacji rodzinnej

Majątek fundacji rodzinnej mogłoby stanowić mienie, w rozumieniu Kodeksu cywilnego, należące do fundatora albo fundatorów. Przykładowo mogą to być wszelkie aktywa, w tym środki pieniężne, papiery wartościowe, rzeczy ruchome i nieruchomości przeniesione na własność fundacji rodzinnej, udziały i akcje prawa udziałowe w spółkach kapitałowych prawa handlowego w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, a także w podmiotach zagranicznych. Po przekazaniu majątku do fundacji, nie byłby to już majątek fundatora.

Fundator powinien mieć obowiązek wniesienia do fundacji rodzinnej funduszu założycielskiego. Do rozważenia pozostaje

czy należy przewidzieć pewien minimalny, wymagany prawem poziom funduszu.

Majątek fundacji będzie mógł być powiększany także przez osoby inne niż fundator, dokonujące darowizny na rzecz fundacji. Przez dokonanie darowizny darczyńca nie będzie jednak stawał się fundatorem.

5.7. Organy fundacji rodzinnej

Prowadzenie spraw fundacji rodzinnej i reprezentowanie jej na zewnątrz powinno zostać powierzone specjalnemu organowi zarządzającemu. Najczęściej w innych krajach jest nim tzw. rada. Być może polska tradycja legislacyjna, termin „rada” rezerwująca zazwyczaj dla organów nadzoru, przemawiałaby raczej za określeniem takiego organu jako „zarządu”.

Organ zarządzający fundacji rodzinnej odpowiadałaby za realizację celów fundacji rodzinnej oraz gospodarowanie majątkiem fundacji rodzinnej. Jej obowiązkiem byłoby zarządzanie fundacją i jej majątkiem z zachowaniem należytej staranności.

Jak się wydaje najwłaściwsze byłoby niewprowadzanie wymogu wieloosobowego składu organu zarządzającego. Dzięki temu fundacją mógłby zarządzać jeden menadżer.

Członkiem organu zarządzającego fundacji rodzinnej mogłaby być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Warto w tym miejscu postawić pytanie czy w skład organu mogłaby wejść osoba prawna. Jest to rozwiązanie znane niektórym państwom europejskim, choć – bez wątpienia – nowatorskie na gruncie prawa polskiego.

Rozważenia wymaga również kwestia łączenia obowiązków członka rady z uprawnieniem beneficjenta. Jak się wydaje łączenie tych ról nie wiąże się co do zasady ze sprzecznością interesów. Przeciwnie, w interesie beneficjenta jest jak najlepsze działanie fundacji rodzinnej.

Beneficjenci, jednocześnie sprawujący funkcję w organach fundacji rodzinnej, powinni być zobowiązani do przestrzegania statutu i regulaminu fundacji rodzinnej oraz uwzględniania woli fundatora, w takim samym stopniu jak członkowie tych organów nieposiadający praw beneficjenta. W szczególności niedopuszczalne powinno być rozporządzenie aktywami fundacji rodzinnej lub zyskiem fundacji rodzinnej w sposób oczywiście sprzeczny z celami

fundacji rodzinnej, określonymi przez fundatora, w celu osiągnięcia indywidualnej korzyści.

Fakultatywnym organem, podobnie jak w większości innych krajów, mógłby być organ nadzoru (zwany najczęściej „radą protektorów”). Tu warto zwrócić uwagę, że pewną specyfiką fundacji rodzinnej jest to, że organ nadzoru nie musi być kolegialny. Doświadczenia innych państw europejskich pokazują, że rolę protektora pełni bowiem często zaufany prawnik rodziny.

Protektorem albo członkiem rady protektorów mogłaby być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Także w tym wypadku pojawia się pytanie czy możliwość tę otworzyć dla osób prawnych. Protektorem albo członkiem rady protektorów powinien móc być również beneficjent.

Powołania i odwołania protektora albo członków rady protektorów dokonywałby fundator, a po jego śmierci, uprawnienie to przysługiwałoby osobie upoważnionej na podstawie statutu.

Oczywisty przy tym wydaje się zakaz jednoczesnego pełnienia funkcji w organie zarządzającym fundacji z funkcją w organie nadzorczym.

5.8. Beneficjenci

Krąg beneficjentów fundacji rodzinnej oraz zakres ich uprawnień powinien być ustalany przez fundatora. Rysuje się tu kilka alternatywnych scenariuszy:

- beneficjentem mogłaby być tylko osoba fizyczna spokrewniona z fundatorem, albo
- beneficjentem mogłaby być każda osoba fizyczna, spokrewniona bądź nie z fundatorem, albo
- beneficjentem mogłaby być każda osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna.

Nie można przy tym wykluczyć, że beneficjentem mógłby być także fundator.

Jednym z ważnych zagadnień prawnych, związanych ze statusem beneficjentami, jest nieposiadanie przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych (np. małoletnie dziecko albo osoba ubezwłasnowolniona). Dlatego niezbędne wydaje się określenie zasad reprezentacji takich beneficjentów wobec fundacji rodzinnej.

Uprawnienia beneficjentów można podzielić na cztery grupy:

- beneficjenci posiadający roszczenie dotyczące aktywów fundacji rodzinnej lub zysku fundacji rodzinnej albo innej korzyści o charakterze niepieniężnym;
- beneficjenci, którym po spełnieniu warunku zawieszającego lub upływie określonego terminu, przysługuje roszczenie z aktywów fundacji rodzinnej lub zysku fundacji rodzinnej albo innej korzyści o charakterze niepieniężnym;
- beneficjenci, dla których uzyskanie korzyści z aktywów fundacji rodzinnej lub zysku fundacji rodzinnej jest zależne każdorazowo od uznania organu zarządzającego fundacji rodzinnej, protektora albo rady protektorów;
- beneficjenci uprawnieni do majątku likwidacyjnego fundacji rodzinnej.

Beneficjent mógłby należeć do jednej albo większej liczby grup beneficjentów.

Wypłata korzyści na rzecz beneficjentów fundacji rodzinnej, niezależnie od przynależności do poszczególnej grupy

beneficjentów, nie powinna zagrażać wypłacalności fundacji rodzinnej wobec jej wierzycieli niebędących beneficjentami fundacji rodzinnej i każdorazowo powinna być uzależniona od bieżącej sytuacji finansowej fundacji rodzinnej. W przypadku konieczności wstrzymania wypłaty świadczenia roszczenie beneficjenta nie wygasaloby, lecz byłoby zawieszony do czasu poprawy sytuacji finansowej fundacji rodzinnej.

W związku z powyższym, w przypadku kumulacji roszczeń dla beneficjentów, wobec braku możliwości zaspokojenia beneficjentów w pełnej wysokości, organ zarządzający fundacji rodzinnej mogłaby dokonać miarkowania wypłat tak, aby nie pokrzywdzić żadnego z beneficjentów. Roszczenie beneficjenta, co do pozostałej kwoty, nie wygasaloby, lecz byłoby zawieszony do czasu poprawy sytuacji finansowej fundacji rodzinnej.

Co do zasady beneficjent powinien mieć prawo wglądu do statutu oraz ksiąg i dokumentów fundacji rodzinnej.

Jedną z najbardziej fundamentalnych kwestii do dyskusji przy okazji rozważań o fundacji rodzinnej jest kwestia uprawnienia do zachowku. Jak się wydaje nabycie statusu beneficjenta fundacji nie powinno pozbawiać uprawnionego do otrzymania zachowku. Najpewniej jednak należy rozważyć jakiegoś rodzaju

„sankcję prawną” dla beneficjenta, który jednocześnie korzysta ze swoich uprawnień w fundacji oraz występuje o zapłatę zachowku. Jednym z możliwych rozwiązań jest pozbawienie lub ograniczenie przysługujących takiemu beneficjentowi uprawnień określonych w statucie fundacji. Innym rozwiązaniem, mogłoby być pomniejszenie wypłat przysługujących beneficjentowi o wartość otrzymanego zachowku.

5.9. Zakończenie działalności fundacji rodzinnej

Przepisy prawa powinny oczywiście wprowadzać pewne mechanizmy zakończenia działania fundacji rodzinnej.

Jak się wydaje fundacja mogłaby być rozwiązana w przypadku, gdy sam fundator złoży fundacji oświadczenie o jej rozwiązaniu. Tak samo powinno być w wypadku decyzji właściwych organów fundacji. Kwestią otwartą pozostaje, czy rozwiązać fundację mógłby właściwy sąd w sytuacji, gdy jest ona zarządzana w sposób sprzeczny z prawem, w sposób oczywiście sprzeczny z jej celem lub z interesami jej beneficjentów.

5.10. Podatki

Jednym z najbardziej istotnych zagadnień związanych z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej jest jej opodatkowanie.

Zasadniczo, w innych krajach, przyjmuje się jeden z dwóch modeli opodatkowania:

- od czynności stanowiącej przysporzenie dla fundacji rodzinnej przy jednoczesnym zwolnieniu od podatku beneficjentów, albo
- od czynności stanowiącej przysporzenie dla beneficjenta fundacji rodzinnej przy jednoczesnym zwolnieniu od podatku dochody fundacji.

Wydaje się, że bilans wpływów z tytułu podatków z działalności fundacji rodzinnej i posiadanej przez nią podmiotów gospodarczych byłby zbliżony, niezależnie od przyjętego modelu. Przykładowo, gdyby opodatkowane byłyby jedynie wypłaty na rzecz beneficjentów, każdy z nich niezależnie od stopnia pokrewieństwa z fundatorem, byłby obowiązany uiścić podatek z tytułu darowizny. W przypadku natomiast opodatkowania dochodów fundacji rodzinnej podatki byłyby w zależności od rodzaju dochodu byłyby analogiczne jak dla innych podmiotów zbiorowych.

Większe znaczenie ma wysokość stawki podatku. Szczególna rola fundacji rodzinnej, jaką jest swoisty, odrębny szczebel, w relacji między źródłem zysku (np. dywidendą z tytułu udziału w spółce), a przekazaniem tego zysku beneficjentowi, uzasadnia – jak się wydaje – określenie odrębnych reguł rozliczenia zobowiązań podatkowych. Przyjęte rozwiązania podatkowe nie powinny jednak abstrahować od rozwiązań obowiązujących w innych krajach co do wysokości należnego podatku. W innym wypadku nie uda się osiągnąć celu, jaki powinien przyświecać wprowadzeniu omawianej instytucji prawnej do polskiego systemu prawa (tj. zatrzymania i akumulacji kapitału w naszym kraju).

6. Pytania do konsultacji

Przekazując tę Zieloną księgę do konsultacji publicznych, uprzejmie prosimy wszystkich zainteresowanych o głos w dyskusji, w tym o ustosunkowanie się do poniższej listy pytań (wynikających z rozważań o zagadnieniach dotyczących polskiej regulacji w zakresie fundacji rodzinnej).

- I. Czy zachodzi potrzeba, aby wprowadzać do polskiego prawa instytucję fundacji rodzinnej?
- II. Czy fundacja rodzinna powinna być uregulowana w odrębnej ustawie, w ustawie o fundacjach, czy też w Kodeksie spółek handlowych?
- III. Czy prawo powinno przewidywać zamknięty katalog dopuszczalnych celów fundacji rodzinnej?
- IV. Czy fundacja rodzinna powinna mieć możliwość prowadzenia działalności gospodarczej?
- V. Czy przepisy prawa powinny przewidywać jakiś minimalny, wymagany poziom funduszu założycielskiego?
- VI. Czy osoba prawna powinna mieć możliwość zasiadania w organach fundacji rodzinnej?
- VII. Czy beneficjent fundacji rodzinnej powinien mieć możliwość zasiadania w organie zarządzającym tej fundacji?
- VIII. Jak prawo powinno uregulować kwestię uprawnienia beneficjenta fundacji rodzinnej do zachowku?
- IX. Jak fundacja rodzinna powinna być opodatkowana?
- X. Czy sąd powinien mieć prawo rozwiązać fundację, w sytuacji gdy jest ona zarządzana w sposób sprzeczny z prawem, w sposób oczywiście sprzeczny z jej celem lub z interesami jej beneficjentów?

MINISTERSTWO
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I TECHNOLOGII

Kontakt:

Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych
tel.: 22 262 93 84, e-mail: fundacjarodzinna@mpit.gov.pl